

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

На тему «ОБЛІК І АУДИТ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ»

Виконала студентка 4 курсу, групи ОПз-61с

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Коломієць Анастасія Олександрівна

Керівник: к.е.н., старший викладач кафедри

Овчарова Н.В.

Суми -2020 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

д-р. екон. наук, професор

_____ Т. Г. Савченко

“ ___ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА

на здобуття ступеню “бакалавр”

з спеціальності 071 "Облік і оподаткування"

студенту 4 курсу, групи ОПЗ-61с

Коломієць Анастасія Олександрівна

1. Тема роботи: ОБЛІК І АУДИТ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ затверджена наказом від “07” квітня 2020 р. № 0518Ш
2. Термін подання студентом закінченої роботи “10” червня 2020 р.
3. Мета кваліфікаційної роботи бакалавра полягає в дослідженні теоретико-методичних аспектів організації обліку та аудиту наявності та руху основних засобів, розробці шляхів їх удосконалення
4. Об’єкт дослідження є процес організації обліку та аудиту основних засобів на ПАТ "Сумигаз"
5. Предмет дослідження є теоретичні й практичні засади обліку та аудиту наявності та руху основних засобів
6. Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на матеріалах Роменського УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

7. Орієнтовний план випускної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Зміст конкретних завдань до розділу, які має виконати студент:

Розділ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА (30.03.2020)

У розділі 1 висвітлити теоретичні основи організації обліку основних засобів; розкрити економічну сутність, значення основних засобів на підприємстві; ознайомитись з порядком оцінки основних засобів; порядком проведення аудиту

Розділ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ ПАТ «СУМИГАЗ» (20.04.2020)

У розділі 2 охарактеризувати організаційно економічну характеристику підприємства; проаналізувати основні фінансово-економічні показники, розглянути порядок обліку основних засобів на ПАТ «СумиГаз»;

Розділ 3 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ ПАТ «СУМИГАЗ» (22.05.2020)

У розділі 3 сформулювати напрямки вдосконалення бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту в системі управління основними засобами підприємства

8. Консультації щодо роботи:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

9. Дата видачі завдання “21” лютого 2020р.

Керівник кваліфікаційної

роботи бакалавра _____

Підпис

Ініціали, прізвище

Завдання до виконання одержав _____

Підпис

Ініціали, прізвище

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему «ОБЛІК І АУДИТ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ»
студентки групи ОПзб1-с
Коломієць Анастасії

Основні засоби є однією з найбільш вагомих складових активів підприємства, що формують його матеріально-технічну базу та належні умови господарювання. Формування системи ефективного управління використанням основних засобів можливе лише за умови наявності своєчасного та достовірного обліково-інформаційного забезпечення. Відповідно важливу роль відіграє система бухгалтерського обліку та аудиту наявності та використання основних засобів. Саме правильна організація фінансового та податкового обліку, аудиту основних засобів формує достовірне інформаційно-аналітичне забезпечення необхідне для ефективного управління.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних аспектів організації обліку та аудиту наявності та руху основних засобів, розробці шляхів їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку та аудиту основних засобів на ПАТ "Сумигаз".

Предметом дослідження є теоретичні й практичні засади обліку та аудиту наявності та руху основних засобів.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові й спеціальні методи: балансовий, синтезу, аналізу, статистичний, розрахунково-нормативний, порівняння.

Для досягнення мети кваліфікаційної магістерської роботи інформаційною базою виступили нормативно-правові та законодавчі акти, підручники, навчальні посібники, монографії, періодичні присвячені проблемам обліку та аудиту основних засобів, практичні матеріали "Сумигаз".

Основний науковий результат роботи полягає у вдосконаленні аналітичного обліку. Так обґрунтовано доцільність введення описів основних

засобів у виробничих підрозділах, оновити договори матеріальної відповідальності із матеріально-відповідальними особами, а також зробити загальний опис наявності основних засобів. На підприємстві доречно розробити зведений графік з обліку основних засобів.

Для поліпшення аналітичного обліку, слід до рахунку 152 «Придбання основних засобів» відкривати аналітичні рахунки третього порядку залежно від каналу надходження об'єкта основних засобів: купівля; самостійне виготовлення; безоплатне отримання; отримання у вигляді внеску до статутного капіталу; отримання в обмін.

З метою підвищення інформаційного забезпечення пропонується внести зміни до первинних документів з обліку основних засобів, зокрема до акту приймання–передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф.ОЗ–3).

З метою покращення організації обліку запропоновано застосовувати сформований графік документообігу, що сприятиме більш чіткій та оперативній обробці первинних даних.

Вважаємо за доцільне ввести на ПАТ "Сумигаз" програмне забезпечення «AuditExpert» для проведення внутрішнього аудиту, що дасть змогу забезпечити раціональне обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами.

Отримані результати можуть бути використані у роботі ПАТ "Сумигаз" (довідка №123 від 20.05.2020).

Ключові слова: облік, основні засоби, аудит, облікова політика, документообіг.

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 57 сторінках, зокрема список використаних джерел із 40 найменувань, розміщений на 4 сторінках. Робота містить 6 таблиць, 7 рисунків, а також 9 додатків, розміщених на 10 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2020 рік

Рік захисту роботи – 2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	9
1.1 Економічна сутність, значення та класифікація основних засобів.....	9
1.2 Оцінка основних засобів на підприємстві.....	12
1.3 Теоретичні основи аудиту основних засобів.....	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ ПАТ «СУМИГАЗ».....	19
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства.....	19
2.2 Первинний і аналітичний облік основних засобів на ПАТ «СумиГаз»..	23
2.3 Синтетичний облік наявності та руху основних засобів на підприємстві.....	26
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ.....	31
3.1 Вдосконалення первинного та аналітичного обліку основних засобів...31	
3.2 Вдосконалення порядку проведення внутрішнього аудиту.....	32
ВИСНОВКИ.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	43

ВСТУП

До найголовніших елементів матеріально–технічної основи підприємства відносять основні засоби. Можливість раціонального використання, формування ефективних управлінських рішень залежить від наявного обліково–інформаційного забезпечення. Це в подальшому вплине на фінансово–економічний стан суб'єкта господарювання, підвищить його конкурентоздатність на ринку. Ефективність та стан використання основних засобів впливає на отримання прибутку та виконання плану підприємства. У зв'язку із цим, зростає роль обліку основних засобів як важливішої функції управління підприємством.

Актуальність вибраної теми зумовлена тим, що економічний розвиток України залежить від ефективності функціонування підприємств. Діяльність суб'єктів господарювання залежить від стану, доцільності та ефективності використання основних засобів. Прийняття виважених управлінських рішень направлених на підвищення ефективності функціонування повинні бути зосереджені на аналізі показників майнового стану, аналізі факторів що обумовлюють зміну базових елементів ефективності використання необоротних активів. Адже економічно–господарська діяльність та фінансовий розвиток підприємств залежить від рівня забезпеченості основними засобами.

Мета написання роботи полягає в дослідженні теоретико-методичних аспектів організації обліку та аудиту наявності та руху основних засобів, розробці шляхів їх удосконалення

Відповідно до поставленої мети визначені наступні завдання:

- висвітлити теоретичні основи організації обліку основних засобів;
- розкрити економічну сутність, значення основних засобів на підприємстві;
- ознайомитись з порядком оцінки основних засобів;
- охарактеризувати організаційно економічну характеристику підприємства;
- розглянути порядок обліку основних засобів на ПАТ «СумиГаз»;
- сформулювати напрями вдосконалення бухгалтерського обліку в системі

управління основними засобами підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку і аудиту наявності та руху основних засобів на Роменському управлінні по експлуатації газового господарства публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «СумиГаз».

Предметом роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів здійснення обліку та аудиту наявності та руху основних засобів.

При вирішенні поставлених завдань застосовувались такі методи дослідження як аналітичний, нормативний, економіко-математичний, методи економічного аналізу.

Інформаційною базою є законодавчі та нормативні документи, економічна література, електронні підручники, інтернет-ресурси, розрахункові показники майнового стану та фінансово-господарської діяльності в цілому, показники первинного обліку, реєстри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова та інша звітність ПАТ «СумиГаз».

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, значення та класифікація основних засобів

Вагоме місце в матеріально-технічній базі будь-якого суб'єкта господарювання незалежно від організаційно-правової форми та виду діяльності займають основні засоби. В значній мірі вони відіграють важливу роль в фінансово-господарській діяльності, адже саме основні засоби забезпечують безперебійну роботу на будь-якій виробничій установі. Від достовірного та своєчасного формування обліково-аналітичного забезпечення про стан основних засобів залежить можливість своєчасного прийняття рішення про їх модернізації, ремонт, оновлення та ефективне використання в цілому.

Здійснюючи облік основних засобів суб'єкти господарювання повинні знати та розуміти вимоги головних нормативно-правових актів. Основними нормативами є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» складений на основі МСБО 16 «Основні засоби» та податковий кодекс. Враховуючи вимоги стандартів обліку основні засоби розглядаються як матеріальні активи, які суб'єкт господарювання утримує на балансі з ціллю їх використання у процесі основного та допоміжного виробництва чи реалізації товарних запасів, надання послуг, надання в оренду або для здійснення інших функцій (адміністративних, соціально-культурних) передбачуваний строк корисного вживання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік) [4] (додаток Б).

Досить вагомим для суб'єктів господарювання є вимоги визначені в ПКУ, в якому, на відміну від стандартів обліку, визначається не тільки матеріальна форма даного активу, строк корисного використання, а вводиться вартісний критерій в розмірі 6000 гривень.

Сутність категорії «основні засоби» досліджували різні вітчизняні

науковці України та зарубіжних країн. Серед вітчизняних авторів слід відзначити Бутинець Т.А. [13], Цебеня Р.Л. [11], Григоров З.В. [38], Леонова Л.О. [33], Бондар М.І. [6], Жука В.В. [10] та ін. Серед зарубіжних авторів питання основних засобів досліджували В.Ф. Палія Я.В. [25] Соколова А.Д. [18] та інші (додаток Б).

В спеціальній літературі зустрічаються підходи щодо ототожнення понять «основні засоби» і «основні фонди», «основні фонди» і «основний капітал». Це обумовлено тим, що основні засоби виступають не тільки об'єктом дослідження обліку, а і економічної теорії. Досліджуючи означені підходи досить вдалою є думка науковців К. Сук [24], Н.Г. Виговська [11], В.Г. Андрійчунка [2], які зазначають, що основні засоби це певна сукупність матеріальних активів, коли основні фонди необхідно розглядати саме як джерела формування необоротних засобів праці.

Науковці досліджуючи сутність змісту «основні засоби» зосереджують увагу на матеріальності та призначенні основних засобів, строку їх корисного використання.

Крім того необхідно враховувати, що важливим при визначення є можливість визнання ОЗ активами. Відповідно кожен об'єкт ОЗ може бути визнаний таким якщо в ході їх подальшої експлуатації в майбутньому існуватиме ймовірність отримання певних економічних вигід.

Також необхідно звернути увагу на такий аспект як можливо оцінка основних засобів, Якщо при їх оприбуткування її визначити не можливо то такий об'єкт відповідно не може бути визнаний активом.

Для поліпшення роботи на підприємствах, спрощення формування звітності основних засобів доцільно розглядати в групах відповідно до певних критеріїв класифікації.

В економічній літературі видаляють різні ознаки класифікації основних засобів, які в тій чи іншій формі обумовлюють специфіку їх подальшого обліку (рис.1.1).

Вагоме значення для обліку основних засобів має галузева ознака

відповідно з якої основні засоби поділяються на: промислові, будівельні, господарські та транспортні.

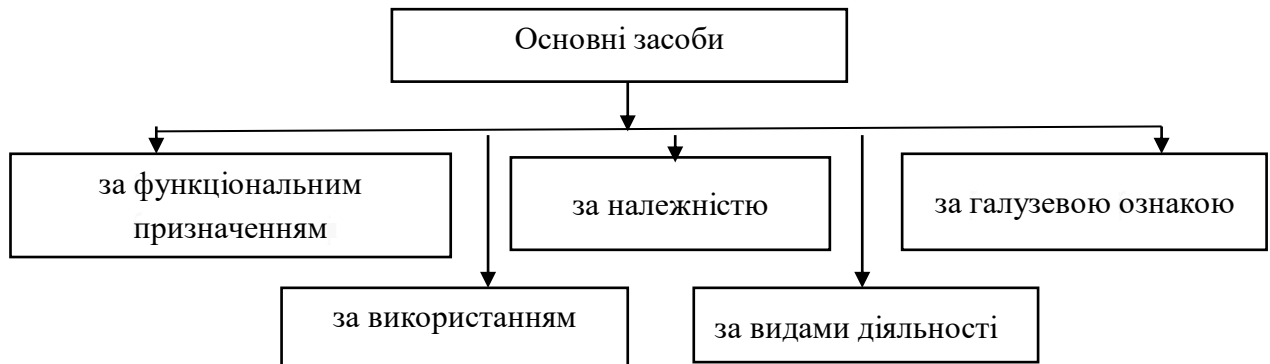

Рисунок 1.1 – Класифікація основних засобів

*Сформовано автором на основі джерел [1;3]

З позиції подальшого ведення податкового обліку важливе значення має поділ основних засобів за функціональним призначенням на виробничі та невиробничі.

Подальша організація обліку основних засобів обумовлюється поділом основних засобів в залежності від належності підприємству на власні та орендовані, а також їх поділом за видами діяльності (операційна, фінансова та інвестиційна) та за їх використанням на діючі, недіючі, запасні.

В системі фінансового обліку відповідно до стандарту основні засоби поділяються на власне основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, які в подальшому враховуються в межах окремих субрахунків.

ПКУ розглядає основні засоби з позиції можливого визнання амортизаційних витрат. Саме тому в кодексі ОЗ згруповані в залежності від можливих строків корисного використання для подальшого нарахування амортизації(додаток В).

Таким чином, основні засоби є базовою частиною необоротних активів підприємства, що формує його виробничих потенціал та забезпечує процес функціонування в цілому. Бухгалтерський облік організовується відповідно до типових класифікацій основних засобів, які призначені для встановлення

єдиного їх групування в обліку.

1.2. Оцінка основних засобів на підприємстві

Основним і досить складним елементом організації обліку основних засобів є їх первісна та подальша оцінка. Оцінці підлягають всі основні засоби які були визнанні в обліку. Така необхідність обумовлена потребою дотримання вимоги щодо можливості достовірного визначення вартості при первісному визнанні основних засобів активами.

При оцінці основних засобів можуть бути використанні різні види вартостей які залежать від:

- дат їх оцінки: при надходженні, на дату балансу та при їх вибутті;
- каналів їх надходження та вибуття;
- наявності специфічних операцій тощо (рис.1.2). (додаток Г).

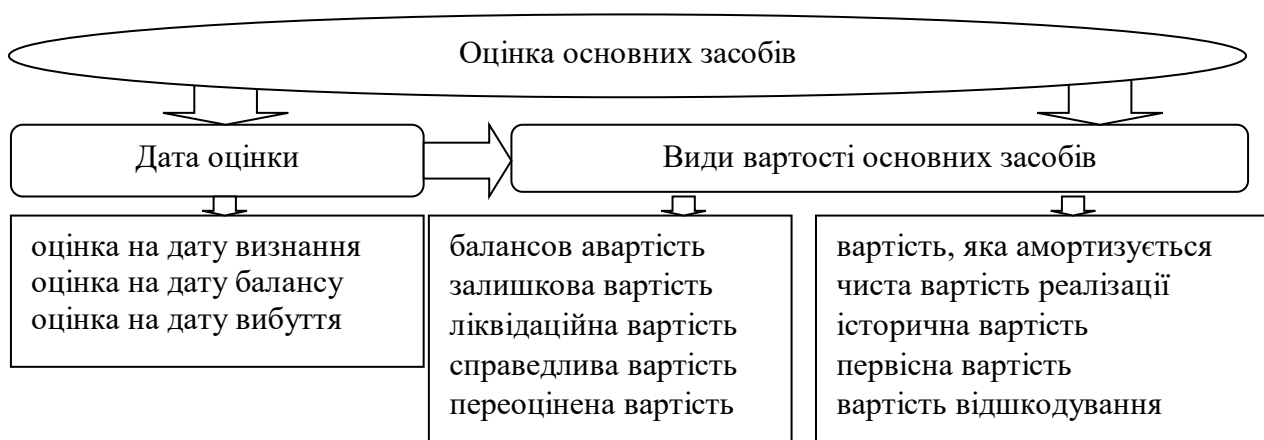

Рисунок 1.2–Основні чинники, що визначають порядок оцінки основних засобів

Першочергово основні засоби підлягають оцінці за первісною вартістю яка базується на різних вартостях в залежності від каналів надходження в момент їх зарахування на баланс (придбання, обмін, виготовлення, безоплатне отримання тощо) (додаток Д).

В подальшому первісна вартість основних засобів може змінюватися за різних обставин.

Так, їх вартість може збільшуватись на суму витрат, які пов'язані з поліпшенням об'єктів основних засобів, що приводить до зростання майбутніх економічних вигод. Поліпшенням вважається діяльність щодо модернізації, добудови, дообладнання, реконструкції, модифікації.

При цьому ніяк не буде впливати на вартість основних засобів витрати понесені на підтримку об'єкта основного засобу в робочому стані.

На дату балансу основні засоби оцінюються за залишковою вартістю, формування якої залежить від методу нарахування амортизації який підприємство визначило в своїй обліковій політиці(додаток Е).

Важливим фактором при нарахуванні амортизації є строк корисного використання основного засобу, який може змінюватися в залежності від технічних характеристик об'єкта, наявного ризику щодо застарівання, наявних правових, технічних чи інших обмежень та факторів.

Найбільш проблем для підприємства є визначення справедливої вартості основних засобів.

Ця потреба може виникати як при первісному отриманні, наприклад, якщо підприємство отримує основний засіб безоплатно, в обмін чи як внесок в статутний капітал, так і при значній зміні їх первісної вартості на момент складання балансу, наприклад, в зв'язку з інфляційними процесами.

За першого випадку суб'єкти господарювання отримують об'єкти які є новими або оцінювалися на балансі іншого підприємства і їх справедливу вартість визначити легше. Крім того такі операції не їх типовими і нормативи не висувають вимоги переоцінювати цілу групу.

За другою умови суб'єкти господарювання повинні проводити переоцінку наявних на балансі основних засобів. Безумовно такий механізм може дати певні переваги, реально відобразити вартість та позитивно вплинути на показники майнового стану.

Не зважаючи на доцільність проведення переоцінки більшість суб'єктів господарювання її не здійснюють. Це обумовлюється тим, що даний процес вимагає залучення відповідного фахівця, проведення переоцінки цілої групи,

що тягне за собою значні витрати.

Національними та міжнародними стандартами визначені підходи проведення переоцінки, які вимагають відповідного інформаційного, організаційного та методичного забезпечення: ринковий, витратний та дохідний. Означені підходи передбачають використання системи певних методів оцінки більшість з яких є досить складними.

Рисунок 1.3–Порівняльний аналіз затратного, дохідного та ринкового підходів до оцінки вартості ОЗ

Суб'єкт господарювання формуючи наказ про облікову політику визначає підхід до проведення переоцінки, методи її проведення з урахуванням доступу до інформації, управлінські потреби, цілі проведення оцінки, а також переваги та обмеження кожного методу (Додаток Ж).

Таким чином, оцінка основних засобів є важливим елементом в системі обліку. Процес оцінки є достатньо складним та багато варіативним, потребує врахування цілої системи факторів та існуючих обмежень.

1.3. Теоретичні основи аудиту основних засобів

На сьогодні аудит є важливою складовою частиною на підприємстві. Завдяки проведенню аудиту основних засобів можна з'ясувати ступінь відповідності сформованої інформації, яка надана у звітності підприємства та надати результат перевірки зацікавленим користувачам.

Виділяють основні завдання аудиту [12]:

- дотримання вимог відносно документального оформлення і вчасного відображення в обліку операцій з основними засобами;
- перевірка правильності розрахунку амортизаційних сум і віднесення їх на собівартість готової продукції;
- достовірність нарахування та зносу основних засобів;
- підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами.

Аудит проводять згідно Закону України «Про аудиторську діяльність» аудитори або ж аудиторські фірми, що уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення. Аудиторський процес – це система заходів, спрямованих на координацію та функціонування дій, взаємопов'язаних окремих частин системи з метою оцінки достовірності звітності.

Метою проведення аудиту основних засобів є підтвердження інформації стосовно до повноти відображення даних в регістрах обліку, достовірності даних наявності та руху основних засобів, правильності ведення в обліку цих активів.

При аудиті основних засобів використовуються такі методи: логічна та фактична перевірка, опитування, порівняння, перерахунок, документальна перевірка, повторне виконання, вибіркове дослідження, інвентаризація.

Об'єктом проведення аудиту основних засобів є інформація, яка розміщена у різних документаціях з приводу основних засобів, таких як:

- Наказ про облікову політику;
- Звіт про фінансовий стан (Баланс);

- Примітки до річної фінансової звітності;
- Первинні документи по обліку основних засобів:
 - документи постачальника – рахунки–фактури, товарно–транспортні
 - накладні, податкові накладні;
- розрахунок амортизації (відомості нарахування зносу).

Слід відмітити, що ефективність будь–якого процесу, в тому числі аудиту залежить від організації аудиторської діяльності. «Організація аудиту» як процесу – це сукупність заходів спрямованих на інформаційне та матеріально–технічне забезпечення аудиту з метою висловлення професійної незалежної думки стосовно предмету аудиту при дотриманні правил і принципів, встановлених законом і нормативами актами.

На думку О. Петрик поняття «організація аудиту» слід визначати як систему методів, способів і засобів, норм і правил, що забезпечують ефективне здійснення аудиту та подальший його розвиток як галузі наукових знань та сфери практичної діяльності [14].

Взагалі, організація – складова частина управління, що полягає в координації дій окремих елементів системи, досягнення взаємної відповідності функціонування її складових.

Проведення аудиту основних засобів відбувається в декілька етапів.

На першому етапі аудитор знайомиться з організацією обліку основних засобів, оцінює систему внутрішнього контролю на підприємстві. З цією метою аудитор повідомляє листом керівництво для одержання необхідних документів за звітний період для проведення перевірки [12].

На другому етапі проводять аудит наявності основних засобів: шляхом інвентаризації або документальною перевіркою. За першим випадком аудитор уважно вивчає матеріали попередніх інвентаризацій (чи були виявлені помилки і яким чином вони виправлені), особливу увагу звертаючи на правильність відображення результатів у бухгалтерському обліку. Крім, того можуть проводити вибіркову перевірку записів у інвентаризаційних відомостях [15].

Отже, забезпечення раціональної організації аудиту є складним

процесом, який визначається сукупністю дієвих заходів - впорядкованістю аудиторських (контрольних) дій щодо здійснення цієї діяльності.

Такі заходи мають передбачити необхідні контрольні процедури, зокрема:

- детальний аналіз інформації та її узагальнення;
- оцінка достовірності системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;
- вибір і застосування раціональних методів та методики проведення аудиту;
- дотримання норм і правил здійснення аудиторської вибірки та методики оцінки аудиторського ризику;
- підготовка та формування аудиторських висновків.

Під час другого методу порівнюють відомості первинного та аналітичного обліку або синтетичного та аналітичного обліку основних засобів. Під час такого методу можна виявити: порівняння залишків вартості основних засобів в синтетичних і аналітичних регістрах; перевірка бухгалтерських записів згідно діючих нормативних документів, особливо по їх руху, модернізації та реконструкції; нарахування амортизації з обліком руху об'єктів; правильність віднесення сум зносу в складі витрат за видами діяльності [9].

На третьому етапі проводиться аудит господарських операцій в правильності формування первісної вартості основних засобів; перевірки операцій з руху основних засобів. Надходження об'єктів основних засобів необхідно перевірити з точки зору законності, доцільності і правильності відображення в бухгалтерському обліку[11].

На останньому етапі створюється аудиторський висновок, який є офіційним документом, що завіряється печаткою та підписом аудитора, складається у встановленому порядку за підсумками аудиторської перевірки та включає в себе висновок про достовірність та відповідність обліку та звітності встановленим нормам чинного законодавства.

Також аудитор здійснює перевірку амортизаційних відрахувань щодо її

правильності і нарахування за окремими об'єктами основних засобів і в цілому розрахунок за звітний період.

Аудитор повинен перевіряти відображення у відповідних документах результати переоцінки, а ще в інвентарних картках обліку основних засобів.

Отже, завдяки аудиторській перевірці можна об'єктивно оцінити стан основних засобів, наявність та ефективність їх використання. А також, у свою чергу, формує правильність документального оформлення операцій щодо надходження, використання, ліквідації або списання основних засобів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ ПАТ «СУМИГАЗ»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства

Роменське УЕГГ є структурним підрозділом ПАТ «СумиГаз» і відповідно здійснює свою діяльність враховуючи нормативно-правові вимоги законодавства України та внутрішні нормативи (статут, загальні рішення Товариства, положення, наказами та розпорядженнями керівництва).

Роменське УЕГГ здійснює таку діяльність:

- надання населенню, бюджетним органам, промисловим та комунальним підприємства послуги з розподілу природного газу;
- придбання, постачання, розподіл, транспортування, зберігання природного газу;
- створення технічного обслуговування і експлуатації газових мереж;
- будівництво газових мереж, споруд, обладнання і приладів для газопостачання;
- проведення фізичного методу контролю зварювальних робіт на об'єктах;
- проведення механічних випробувань якості зварних з'єднань.

Організаційну структуру підприємства ПАТ «СумиГаз» наведено в Додатку 3. Кожен підрозділ має свої певні обов'язки.

Бухгалтерія служить єдиним джерелом достовірної, повної, структурованої, документально обґрунтованої економічної інформації. На підприємстві бухгалтерський апарат складається з головного бухгалтера та п'яти бухгалтерів. Кожен із бухгалтерів має свої обов'язки та забезпечені інструктивними матеріалами та обчислювальною технікою.

На Роменському УЕГГ ПАТ «СумиГаз» для автоматизації ведення бухгалтерії застосовують програмне забезпечення «1С:Бухгалтерія 8». Програма «1С:Бухгалтерія» призначена для автоматизації бухгалтерських операцій. Облік основних засобів реалізований в програмі за допомогою

відповідних документів, проведення яких формує необхідні бухгалтерські записи і друковані форми відповідно до сформованої облікової політики.

Не менш важливим для підприємства є його фінансово – економічний стан. Він є одним з найважливіших характеристик для діяльності самого підприємства. Він залежить від результатів діяльності ПАТ «Сумигаз»: основної виробничої, комерційної та фінансово–господарської.

Фінансово – економічний стан підприємства визначає конкурентоспроможність підприємства і його потенціал в діловій співпраці, є гарантом ефективній реалізації економічних інтересів всіх учасників фінансових стосунків: як самого підприємства, так і його партнерів.

Загальні фінансово-економічні показники Роменського УЕГГ ПАТ «Сумигаз» представлено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Загальні показники фінансово-економічного стану Роменського УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Показник	На кінець 2017р.	На кінець 2018р.	На кінець 2019р.	Абсолютне відхилення 2019р. до 2017р.
Чистий дохід від продажу продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	2 719 778	2 678 279	2 823 687	103 909
Собівартість проданої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	2 477 348	2 432 562	2 586 923	109 575
Валовий прибуток, тис.грн.	42 430	45 717	47 959	5 529
Дохід (витрати) з податку на прибуток, тис.грн.	6 892	7 269	7 398	506
Фінансовий результат від операційної діяльності, (збиток), тис.грн.	219 688	262 521	269 869	50 181

Отже, можна зробити висновок, що показники значно змінились в кращу сторону, прибутки збільшились в порівнянні з 2017 роком на 103 909 грн, сума собівартості продукції також збільшилась на 109 575 грн. Це свідчить про те, що підприємство з кожним роком отримує все краще результати та може в подальшому розвиватись.

Базові показники, що характеризують майновий стан Роменського УЕГГ ПАТ «СумиГаз» наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Абсолютне відхилення 2019р. до 2017р.
Коефіцієнт зносу	5,6	5,9	6,1	0,5
Коефіцієнт придатності	0,6	0,8	0,9	0,3
Коефіцієнт вибуття	0,0002	0,0004	0,0005	0,0003
Коефіцієнт оновлення	0,08	0,1	0,5	0,42

Отже, коефіцієнт зносу збільшився на 0,5, коефіцієнт оновлення теж збільшився на 0,42, можна зробити висновок, що результати виробничо-фінансової діяльності за звітний період мають добрі результати та товариство має умови для подальшого безперервного функціонування при виконанні організаційно-технічних заходів.

Вагоме місце в структурі активів займають основні засоби. Їх наявність та рух можна прослідкувати в додатку Д. Використовуючи Баланс підприємства ПАТ «СумиГаз» можна прослідкувати як змінюються суми основних засобів за 2017–2019р. на рис 2.1

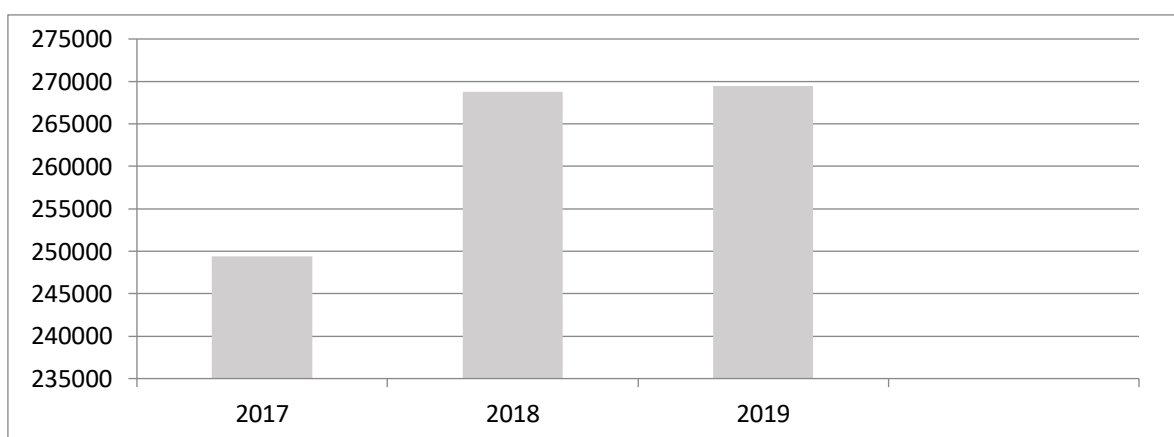

Рисунок 2.1 – Зміна вартості основних засобів з 2017–2019 р.

Питому вагу кожної з груп основних засобів, де будинки та споруди

займають найбільшу частину серед інших, можна прослідкувати на рис.2.2.

Рисунок 2.2 – Вагомість груп основних засобів в Роменському УЕГТ ПАТ «Сумигаз»

Виходячи з рисунків можна зробити висновок, що з кожним роком основних засобів на підприємстві стає більше, це позитивно впливає на діяльність підприємства, розширює його можливості щодо отримання прибутку. Отже, можна побачити зміну суми основних засобів в 2016р. Будинки та споруди збільшилися 390957,22 грн. Цей показник займає вагоме місце серед всіх основних засобів, так, як питома вага складає 74%.

Машини та обладнання збільшилися на 2007349,64 грн. Їх питома вага теж зросла та складає 14,3%. Транспортні засоби та інструменти, прилади, інвентар майже не змінилися. Малоцінні необоротні матеріальні активи зменшилися в 2017р. на 328053,5грн.

На кінець 2016 р. сума всіх основних засобів, порівняно з залишком на початок, збільшилася на 5788248,83грн. На це могло вплинути збільшення кількості основних засобів, збільшення їх робочого часу чи удосконалення техніки.

Таким чином, можемо прослідкувати як з часом вдосконалюється робота ПАТ «Сумигаз» не зважаючи на різні впливи. Це зміни, які впливають на кращу

роботу, покращуючи свою діяльність і якість надання послуг та впливатимуть на підвищення прибутків, що є головною метою діяльності організації.

2.2 Первинний і аналітичний облік основних засобів на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Зважаючи на автоматизовану форму обліку первинний та аналітичний облік основних засобів реалізується в програмі за допомогою відповідних документів, проведення яких формує необхідні бухгалтерські записи та друковані форми.

Оприбуткування основних засобів на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» здійснюється за допомогою прибуткової накладної та акту приймання–передачі. Внутрішнє переміщення основних засобів здійснюється за допомогою внутрішньої накладної, а вибуття основних засобів оформлюється актом на списання основних засобів.

В ПАТ «Сумигаз» використовують базові форми первинних документів для обліку основних засобів, які передбачені Міністерством статистики України та на підставі відповідних шаблонів і довідників формуються в базі.

Проаналізуємо найбільш вживані форми.

Акт приймання–передачі складається безпосередньо з форми № ОЗ–1, що включає дві таблиці, які є обов’язкові для заповнення та технічної документації основного засобу. Приймання оформлюється Актом в одному екземплярі окремо щодо кожного об’єкта.

Досить часто, зважаючи на технічний стан обладнання, на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» здійснюються операції з ремонту та модернізації основних засобів. При цьому в системі формується документи акт передачі на ремонт, реконструкцію, модернізацію основних засобів та акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об’єктів.

В першому документі накопичуються витрати з проведених робіт. Він також слугує підставою для його тимчасового вилучення із процесу

виробництва, на підставі другого зазначений об'єкт повертається в експлуатацію.

Рисунок 2.3 – Перелік первинних документів з обліку основних засобів на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Якщо в підрозділі здійснюється операцій з списання основних засобів, наприклад в наслідок зносу чи неможливості подальшої експлуатації, в системі бухгалтер формує Акт на списання основних засобів., де зазначається причинна списання, витрати понесені на ліквідацію та оприбутковані цінності.

На Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» для пооб'єктного обліку основних засобів за місцем їх знаходження формуються інвентарні списки ОЗ в

розрізі матеріально відповідальних осіб.

Основні засоби надходять до структурного підрозділу Роменського УЕГГ ПАТ «Сумигаз» від головного підприємства в м.Суми ПАТ «Сумигаз», де основні засоби надходять шляхом придбання у постачальників.

Придбані основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, що складаються з суми, сплаченої продавцеві, суми сплаченого реєстраційного збору, державного мита та інших платежів, плата за перереєстрацію та інших витрат, що безпосередньо пов'язані з придбанням, доставкою активу та доведенням його до стану, придатного для використання.

Нарахування амортизації проводиться відповідно до податкового законодавства. Товариство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації. За цим методом річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів.

Програма може формування потрібно для аналізу та управління відомості за будь-який період часу. При цьому при налаштування системи достатньо зазначити в розрізі яких субконто ми бажаємо отримувати інформацію. В подальшому система сама при формування аналітичних регістрів відобразить інформацію за цими ознаками у грошовому та натуральному виразі.

Отже, на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» для організації первинного обліку ОЗ використовуються базові шаблонні форми первинних документів які складаються за допомогою довідників та в подальшому в залежності від здійсненої операції систематизуються у програмі «1С:Бухгалтерія 8» в регістри аналітичного обліку, що здійснюється в розрізі окремих інвентарних об'єктів.

2.3 Синтетичний облік наявності та руху на підприємстві Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

На Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» заключним етапом ведення бухгалтерії є синтетичний облік. Синтетичний облік основних засобів бухгалтерія здійснює згідно з Планом рахунків визначений в системі 1С.

Основним рахунком який відображає наявність та рух основних засобів є рахунок на відповідному рахунку 10 «Основні засоби».

Зважаючи на специфіку діяльності у підрозділі для обліку ОЗ передбачені субрахунки:

- 10.3 «Будинки та споруди»,
- 10.4 «Машини та обладнання»,
- 10.5 «Транспортні засоби»,
- 10.6 «Інструменти, прилади та інвентар»,
- 10.9 «Інші основні засоби»,
- 11.2 «Малоцінні необоротні матеріальні активи».

Формування первісної вартості придбаних або створених об'єктів основних засобів, здійснюється на активному рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

Субрахунок 151 «Капітальне будівництво» призначений для систематизації витрат з будівництва яке може здійснюватися різними способами: господарським і підрядним. Крім того на цьому ж субрахунку здійснюється відображення устаткування, що потребує монтажу в процесі будівництва, або передплачені передоплати за подальше виконання робіт.

Витрати на придбання або виготовлення ОЗ власними силами, облік яких в подальшому буде здійснюватися на рахунку 10 «Основні засоби», першочергово накопичуються на субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів».

Найчастіше основні засоби на підприємство потрапляють шляхом придбання і відображаються кореспонденціями (табл.2.3) на прикладі тубільного верстату та провірочної установки.

Таблиця 2.3– Кореспонденції обліку основних засобів шляхом придбання

на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Зміст господарських операцій	Дебет	Кредит
Отримано від постачальника рубільний верстат, що вимагає монтажу	152	631
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
Отримано від постачальника провірочну установку, яка не потребує монтажу	152	631
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
Акцептований рахунок за доставку основних засобів з віднесенням витрат на вартість пропорційно їх покупної вартості (без ПДВ):		
на рубільний верстат	152	685
на провірочну установку	152	685
Відображено податковий кредит з ПДВ	631	685
Списані витрати на:		
монтаж і налагодження тубільного верстата	152	631
обладнання місця під провірочну установку	152	23
Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
Введено в експлуатацію і зараховані до складу основних засобів:		
рубільний верстат	104	152
провірочна установка ТЕМПО 3	104	152

На цьому ж рахунку відображаються витрати пов'язані з модернізацією основних засобів, відображення яких залежить від способу їх проведення: підрядний чи господарський (табл.2.4).

Таблиця 2.4 – Відображення в обліку модернізації ОЗ на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Зміст операції	Кореспондуючі рахунки	
	Дебет	Кредит
Порядок відображення модернізації підрядним способом		
Акцептовано рахунок підрядника за виконані роботи	15	631
Відображено ПДВ	641	631
Здійснена наступна оплата отриманого рахунку	631	31
Порядок відображення модернізації господарським способом		
Нараховано витрати (матеріальні, заробітна плата, відрахування, амортизація тощо) з поліпшення ОЗ	15	20, 66, 65, 13
Включення витрат здійснених підрядним або господарським способами до вартості ОЗ	10	15

У разі, якщо підрозділ здійснює поточний ремонт ОЗ, то такі витрати не капіталізуються і відносяться на витрати в залежності від місця експлуатації (дебет рахунків 23,91,92, 93,94).

Також на підприємстві використовується рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» на якому формуються дані про нараховану амортизацію систематизовану в розрізі кожного об'єкта (табл. 2.5).

Таблиця 2.5– Відображення в обліку нарахування зносу ОЗ на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Зміст операції	Дебет	Кредит
Відображення нарахованої амортизації ОЗ виробництва	23	13
Відображення нарахованої амортизації ОЗ загальновиробничого призначення	91	13
Відображення нарахованої амортизації ОЗ, які використовуються адміністрацією підприємства	92	13
Відображення списання зносу при вибутті	13	10
Відображення списання залишкової вартості при реалізації чи ліквідації ОЗ	286, 97	10

До шляхів вибуття основних засобів відносять звичайну ліквідацію основного засобу (табл.2.6).

Таблиця 2.6– Відображення кореспонденцій по ліквідації основного засобу на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз»

Зміст господарських операцій	Кореспонденції	
	Дебет	Кредит
Списаний нарахований знос	131	104
Списана залишкова вартість	976	104
Відображені збитки по демонтажу станка	976	661
В результаті демонтажу:		
запасні частини	207	746
лом	209	746
Збитки по демонтажу списані на фінансовий результат	793	976
Доходи списані на фінансовий результат	746	793

У цьому випадку постійно діюча комісія оглядає об'єкт і приймає рішення про його ліквідацію. Вартість списаних ОЗ і понесені витрати на ліквідацію списуються на рахунку 976 «Списання необоротних активів», ПДВ нараховують на залишкову вартість списаного об'єкта виробничого призначення, якщо він не повністю амортизований.

В подальшому автоматизована система обліку дозволяє на підставі

сформованих первинних документів та аналітичних реєстрів автоматично складати відповідні узагальнюючі реєстри: оборотно–сальдову відомість в розрізі ключових рахунків, субрахунків, аналіз рахунка чи субрахунку в розрізі визначених субконто з деталізацією кореспонденцій, матеріально-відповідальних осіб тощо.

На підставі наведених реєстрів формуються показники в фінансовій звітності: у розділі I «Необоротні активи» форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та у розділі форми 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Вадливе значення для достовірності обліку основних засобів має організація аудиту який в Роменському УЕГГ ПАТ «СумиГаз» здійснюються в двох напрямках: внутрішній та зовнішній.

Внутрішній контроль здійснюється у вигляді проведення ревізій та перевірок філіалів (відособлених виробничих підрозділів) – визначення відповідності законодавству виробничих та фінансово–господарських операцій, здійснених у філіалах за період, що реалізується (перевіряється), їх економічної обґрунтованості, підтвердження достовірності звітної інформації, надання пропозицій, щодо оптимізації умов діяльності філіалів, а також дотримання єдиних норм, викладених в установчих, розпорядчих та технологічних документах Роменського УЕГГ ПАТ «СумиГаз».

Крім загального внутрішнього контролю здійснюється контроль збереженості майна на постійній основі шляхом проведенням інвентаризації.

Зовнішній контроль організований у вигляді аудиторських перевірок та ревізій, що здійснюються головним офісом.

Ревізія на Роменському УЕГГ ПАТ «СумиГаз» проводиться в залежності до Положення про ревізійну комісію. В ПАТ «СумиГаз» чергові перевірки Ревізійна комісія проводить не рідше одного разу на рік для подання звіту та висновків стосовно річного звіту та балансу Товариства за підсумками фінансово-господарської діяльності Товариства.

Таким чином, організація обліку на Роменському УЕГГ ПАТ «СумиГаз» здійснюється з використанням типових форм документів та реєстрів

сформованих в автоматизованій системі відповідно до вимог чинного законодавства. В товаристві добре налагоджена організація контролю, це дозволить уникнути різних конфузів та дозволить підприємству скоріше досягати запланованих цілей.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА РОМЕНСЬКОМУ УЕГГ ПАТ «СУМИГАЗ»

3.1. Вдосконалення первинного та аналітичного обліку основних засобів

Взагалі, первинний та аналітичний облік основних засобів на Роменському УЕГГ ПАТ «СумиГаз» ведеться без порушень, але все ж таки є ряд недоліків. Насамперед, це відноситься до заповнення первинних документів. При заповненні бланків бухгалтер не заповнює основні реквізити (коди та марки основних засобів). Це може призвести до негативних наслідків при заповненні первинних документів, так як на підприємстві існують подібні основні засоби та потім буде важко встановити їх приналежність до певного підрозділу.

Для покращення первинного обліку слід усунути ці всі недоліки, а також запропонувати вести описи основних засобів у виробничих підрозділах. Завдяки цьому краще б контролювався рух та експлуатація основних засобів.

Необхідно оновити договори матеріальної відповідальності із матеріально-відповідальними особами, а також зробити загальний опис наявності основних засобів.

Для поліпшення аналітичного обліку, слід запропонувати вести Інвентарний опис основних засобів із заповненням графі вартості основних засобів. Завдяки цьому не дублювались би записи та скоротився об'єм роботи по обліку основних засобів.

На підприємстві акт приймання–передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф.ОЗ–3) теж потребує удосконалення. Цей документ застосовується для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку вводу їх в експлуатацію. Також його доцільно використовувати і під час оформлення операцій приймання–передачі об'єктів основних засобів у оперативну та фінансову оренду. Тому, пропонується

додатково ввести графу «Вид переміщення» у якій буде зазначатися канал переміщення об'єкта основних засобів: приймання, оренда (фінансова, оперативна), реалізація, безоплатна передача, тощо.

Також потрібно замість граф «Код норми амортизаційних відрахувань», «Норми амортизаційних відрахувань: на повне відновлення, на капітальний ремонт», «Поправочний коефіцієнт» замінити на графи «Група основних засобів», «Строк корисного використання (експлуатації)», «Метод нарахування амортизації», «Ліквідаційна вартість» відповідно.

А графу «Первісна вартість» оформляти наступним чином «Первісна/справедлива вартість» із підкресленням тієї вартості об'єкта основного засобу, яка згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» відповідає оцінці вказаному каналу переміщення (додаток П).

Також на підприємстві проблемою обліку основних засобів є відображення джерела надходження об'єкта на підприємство, оскільки це впливає на порядок формування їх вартості. Для обліку витрат на придбання чи створення основних засобів передбачено субрахунок 152 «Придбання основних засобів»; витрат на придбання чи створення інших необоротних активів – субрахунок 153 «Придбання інших необоротних активів».

Тому пропонується до рахунку 152 «Придбання основних засобів» відкривати аналітичні рахунки третього порядку залежно від каналу надходження об'єкта основних засобів:

- купівля;
- самостійне виготовлення;
- безоплатне отримання;
- отримання у вигляді внеску до статутного капіталу;
- отримання в обмін.

Упорядкуванню обігу документів та їх своєчасному надходженню до бухгалтерії буде сприяти організація облікових робіт за графіками документообороту. На підприємстві доречно розробити зведений графік з обліку основних засобів, у якому зазначити кількість примірників кожного

документа, які необхідні для оформлення тієї чи іншої господарської операції; осіб, відповідальних за кожний вид робіт (складання документів, їх перевірку, реєстрацію) та терміни їх виконання (додаток К), та розробити оперограму (документограму) (додаток М). Відсутність цих документів уповільнює обліковий процес. Це є великим недоліком для підприємства, так як Виробничий підрозділ використовує різні первинні документи, які мають свої певні особливості.

Отже, можна зробити висновок, що реалізація вищенаведених дій дасть змогу покращити організацію та методику обліку та аналізу основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

3.2. Вдосконалення порядку проведення внутрішнього аудиту

На підприємстві досить часто проводиться внутрішній аудит за наявності та рухом основних засобів. В організації аудиту було виявлено деякі недоліки. В даний період відсутні організаційно-методичні забезпечення аудиту по основним засобам та відсутні типові форми документів з аудиту. Щоб усунути ці недоліки на підприємстві слід розробити внутрішньо фірмові стандарти аудиту та робочі документації. Необхідно удосконалити законодавче регулювання аудиту на підприємстві. Усунення цього питання сприятиме укріпленню аудиту взагалі, що свідчитиме про високий рівень розвитку України.

На сьогодні великою проблемою не тільки для ПАТ «СумиГаз», а й для інших підприємств є проблема недостатньої кількості кваліфікованих аудиторських професіоналів. Для усунення цієї проблеми треба більш поглибити співпрацю українських аудиторів з міжнародними та європейськими професійними організаціями аудиторів. Також необхідно не тільки підвищувати кваліфікацію аудиторам, а й самому персоналу підприємства, надавати їм повну та досить достовірну інформацію, що необхідна для

ефективності процесу аудиту.

Для полегшення проведення аудиту на підприємстві можна створити спеціальне програмне забезпечення. Завдяки програмним засобам аудитор зможе здійснювати тестування розрахунків, робити перерахунки і зіставляти отримані результати з нормативними даними, встановити відхилення, з'ясувати їх причини і запропонувати заходи щодо поліпшення облікової та аналітичної роботи, прийняття своєчасних управлінських рішень. Вважаємо за доцільне запропонувати програмне забезпечення «AuditExpert» для проведення аудиту. Коштує ця програма 25000,00 грн. Підприємство зможе придбати таке програмне забезпечення для полегшення роботи. Перевагами застосування цього аудиторського програмного забезпечення є:

- якісне планування аудиторської перевірки та скорочення кількості аудиторських процедур;
- підвищення якості проведення аудиту;
- скорочення термінів перевірки;
- контроль якості аудиторської перевірки.

Експрес-аналіз із застосуванням системи AuditExpert дає можливість на підставі форми 1 (Балансу) і форми 2 (Звіту про прибутки і збитки) швидко отримати висновок з оцінкою фінансового стану підприємства.

Програма AuditExpert дозволяє в ході перевірок підприємств здійснювати фінансовий аналіз, а також виявляти незвичайні коливання в звітності при отриманні аудиторських доказів.

Керівникам підприємств система AuditExpert допоможе здійснити не тільки внутрішній фінансовий аналіз, а й поглянути на себе ззовні - з позицій бюджету, контролюючих відомств, кредиторів і акціонерів.

За допомогою цієї аудиторської програми додатково можна створювати графік ліквідності та зберегти їх для подальшого використання. Ці графіки та діаграми можуть бути включені в підсумковий звіт, роздруковані або передані в MS Word.

Також для полегшення роботи можна запровадити програму та методику

(додаток Н) проведення внутрішнього аудиту основних засобів на ПАТ "Сумигаз" (додаток П), де буде графік , що потрібно робити.

Таким чином, наведені рекомендації для ПАТ «Сумигаз» щодо проведення внутрішнього аудиту в частині основних засобів, дозволять підвищити інформативність обліку, посилити його контрольні функції та приймати керівництву більш обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, можна зробити висновок, що використання інформаційних технологій є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи аудитора, а й необхідною умовою її виконання.

ВИСНОВКИ

Основні засоби в значній мірі відіграють важливу роль в фінансово-господарській діяльності, адже саме вони забезпечують безперебійну роботу на будь-якій виробничій установі. Без основних засобів не зможе здійснюватися жоден господарський процес на підприємстві.

На сьогодні облік і аудит основних засобів містить багато не вирішених аспектів та є одним з найбільш складних етапів обліково-аналітичного процесу.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, а саме про їх визнання, оцінку та порядок відображення в обліку визначаються у П(С)БО 7 «Основні засоби» та у МСБО 16 «Основні засоби».

Оцінка основних засобів є важливим елементом в системі обліку, завдяки, якій можна визначити собівартість продукції, реальний стан фінансово-господарської діяльності підприємства, уникнути розбіжностей між податковою службою. Процес оцінки є достатньо складним та багато варіативним, потребує врахування цілої системи факторів та існуючих обмежень.

Аудит основних засобів проводиться з метою підтвердження інформації стосовно до повноти відображення даних в регістрах обліку, завдяки аудиторській перевірці можна об'єктивно оцінити стан основних засобів.

Об'єктом дослідження було обрано Приватне Акціонерне Товариство «Сумигаз», метою якого є отримання прибутку; створення конкурентного бізнесу з використанням найкращих підходів та методів управління; збільшення ефективності роботи, спрямованої на ріст прибутковості та збільшення ринкової капіталізації товариства.

Під час здійсненого фінансового аналізу, можемо прослідкувати як з часом вдосконалюється робота підприємства не зважаючи на різні впливи. Ці зміни впливатимуть на підвищення прибутків, що є головною метою діяльності організації. На ПАТ «Сумигаз» для організації первинного обліку основних

засобів складають типові форми первинних документів, інформація про об'єкти заноситься у програму «1С Бухгалтерія 8». Організація обліку на Роменському УЕГГ ПАТ «Сумигаз» здійснюється з використанням типових форм документів та реєстрів сформованих в автоматизованій системі відповідно до вимог чинного законодавства.

Аналітичний облік ведеться у розрізі інвентарних об'єктів. Синтетичний облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», на ньому узагальнюється вся інформація про наявність та рух, що належать підприємству основних засобів.

Для ведення аналітичного обліку програма дає змогу вводити необмежену кількість довідників об'єктів аналітичного обліку (субконто): за видами продукції, матеріалами, підприємствами, співробітниками. Усі документи з аналітичного обліку формуються у грошовому, а якщо це потрібно, то і в натуральному виразі.

Синтетичний облік основних засобів бухгалтерія здійснює згідно з типовим Планом рахунків (робочий план рахунків відсутній) на відповідному рахунку 10 «Основні засоби» та призначений для обліку наявності і руху як власних так і орендованих основних засобів.

Формування первісної вартості придбаних або створених об'єктів основних засобів, здійснюється на активному рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

В ПАТ «Сумигаз» здійснюється внутрішньогосподарський контроль та проводиться аудит. Мета здійснення внутрішнього аудиту - визначення відповідності законодавству виробничих та фінансово-господарських операцій, здійснених у філіалах за період, а також дотримання єдиних норм, викладених в установчих, розпорядчих та технологічних документах Роменського УЕГГ ПАТ «Сумигаз».

Для удосконалення обліку основних засобів було запропоновано внести деякі зміни. Серед яких – вести описи основних засобів у виробничих підрозділах, оновити договори матеріальної відповідальності із матеріально-

відповідальними особами, а також зробити загальний опис наявності основних засобів. На підприємстві доречно розробити зведений графік з обліку основних засобів, у якому зазначити кількість примірників кожного документа, які необхідні для оформлення тієї чи іншої господарської операції; осіб, відповідальних за кожний вид робіт (складання документів, їх перевірку, реєстрацію) та терміни їх виконання.

Для поліпшення аналітичного обліку, слід до рахунку 152 «Придбання основних засобів» відкривати аналітичні рахунки третього порядку залежно від каналу надходження об'єкта основних засобів: купівля; самостійне виготовлення; безоплатне отримання; отримання у вигляді внеску до статутного капіталу; отримання в обмін.

З метою підвищення інформаційного забезпечення пропонується внести зміни до первинних документів з обліку основних засобів, зокрема до акту приймання–передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ф.ОЗ–3).

Також доцільно удосконалити законодавче регулювання аудиту на підприємстві. Для проведення внутрішнього аудиту було запропоновано спеціальне програмне забезпечення «AuditExpert». Завдяки цій програмі буде здійснюватися фінансовий аналіз підприємства.

Отже, якщо реалізувати всі ці дії, то покращиться організація та методика обліку основних засобів, підвищиться їх інформативність, а також дозволить покращити процес управління необоротними активами та забезпечить прибутковість підприємству.

СПИСОК ВИКРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атамас П. Й., Облік у бюджетних установах: навчальний посібник. : Центр учбової літератури, 2009. 288 с.
2. Бабаев, Ю.А., Петров А.М., Кеворкова Ж.А. Бухгалтерский учет, анализ и аудит внешнеэконом. деятельности. Учебник М.: Вузовский учебник, 2018. 352 с.
3. Белозерцев В.Г., П'ятіна А.Г., Методологічні аспекти оцінки основних засобів за міжнародними стандартами. URL:<http://global-national.in.ua/archive/20-2017/48.pdf>
4. Бойко В.М., Вашків П.Г., Бізнес: словник-довідник К.: Україна, 1995. 565с.
5. Болюх М. А., Аналіз фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Київ : КНЕУ, 2008. 344 с.
6. Бутинець Ф. Ф., Бухгалтерський фінансовий облік: 5-е вид. доп. і перероб. Житомир : ПП "Рута", 2003. 726 с. 3.
7. Васюренко О. В. Облік і аудит у банках: навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 595 с.
8. Виноградова М.О., Жидєєва Л.І. Аудит: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2014. 500с.
9. Власенкова Д.Д. Экономика и управление: анализ тенденций и перспектив развития. 2020. 155 с.
10. Волкова, І. А. Калініна О.Ю. Бухгалтерський облік у банках : навчальний посібник; Мін-во освіти і науки України, Волинський ін-т економіки та менеджменту. К. : ЦУЛ, 2009. 520 с.
11. Галкина, Е.В. Бухгалтерский учет и аудит. М.: КноРус, 2018. 448 с.
12. Гречко С. М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та URL:<http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/46881/43697> (дата звернення 12.02.2020)

13. Гуля В.С. Особливості здійснення внутрішнього контролю використання основних засобів на підприємстві. Вісник студентського наукового товариства «Ватра».2015. 102 с.
14. Єршова Н.Ю., Портна О.В. Аналіз господарської діяльності: теорія і практикум. Магнолія. Львів. 2015. 312 с.
15. Загородиш А.Г., Усач Б.Ф., Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік та аудит підприємницької діяльності. Львів, 2008. 208 с.
16. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.
17. Закон України «Про аудиторську діяльність в Україні» від 14.09.2006 р. URL: <http://www.rada.kiev.ua>. (дата звернення: 12.02.2020)
18. Камысовская С.В. Банковский финансовый учет и аудит: Учебное пособие. М.: Форум, 2019. 64 с.
19. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік у банках: підручник; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ "КНЕУ ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2008. 816 с.
20. Кобозева Н.В. Банкротство: учет, анализ, аудит: Практ. пос. М.: Магістр, 2018. 368 с.
21. Коваль М.І., Михайленко О.В. Аудит: організація і методика. К.: ВД "Персонал", 2014. 222с.
22. Контроль і ревізія основних засобів та нематеріальних активів URL: https://studopedia.com.ua/1_29789_tema--12.02.2020
23. Мельник, Л. Г., Економіка підприємства: підручник; Мін –во освіти і науки України, Суми, 2004. 648 с.
24. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561 URL:<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03> (дата звернення 12.02.2020)
25. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України:

затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635
URL:<http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0635201-13> (дата звернення
12.02.2020)

26. Мних Є. В. Фінансовий контроль бюджетних ресурсів: монографія. Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2008. 186 с.
27. Податковий Кодекс України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 12.02.2020)
28. Подольский В.И. Классификация стандартов аудиторской деятельности: Аудиторские ведомости. 2019. 12 с.
29. Подоляничук О.А. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів. Економічні науки. 2012. 80 с.
30. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 №1202. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10> (дата звернення: 12.02.2020)
31. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 18 травня 2000 року за N 288/4509. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 12.02.2020)
32. Ратушенко О. І. Контроль за використанням основних засобів URL:<https://www.sworld.com.ua/konferu5/46.pdf>(дата звернення 12.02.2020)
33. Романів Є. М. Контроль і ревізія URL:http://adhdportal.com/book_1186.html (дата звернення 12.02.2020)
34. Савченко В.Я. Аудит: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. 322 с.
35. Селянина Е.Н. Итоги аудиторской проверки: Аудиторские ведомости. 2020. 69 с.
36. Сердюк В.Н. Бухгалтерский учет: учебное пособие. Донецк: ДонНУ, 2009. 595 с.
37. Сотникова Л.В. Внутренний контроль и аудит. М.: Статинформ,

Учебное пособие, 2020. 303 с.

38. Терехов А.А., Терехов М.А. Контроль и аудит: основные методические приемы и технология. М.: Финансы и статистика, 2019. 208 с.
39. Шайкан А.В. Бухгалтерський облік у прийнятті управлінських стратегічних рішень. КНЕУ. Київ, 2009.
40. Яцунська О. С. Процедура зменшення корисності основних засобів: організаційно–методичні аспекти. Бізнес інформ № 8. 2016.